

Hogy e magas polczra Brankovics személyét emelte a karlóczi kongresszus, s hogy a korona Brankovics megválasztását jóváhagyólag megerősítette, fényes elismerés az új patriárkha kiváló egyénisége s hazafias érdemei iránt. A közéletben szerzett sokoldalú tapasztalatai, finom modora és szeplőtelen jelleme eleve biztosították részére a sikert. Ő jó szerb és jó hazafi egyaránt; ismeri a magyarországi viszonyokat s tudja mivel tartozik egyházának és hazájának.

Az ő személyisége teljes biztosítékot nyújt a jövőre nézve. Köztudomású dolog, hogy a szerb iskolák nagyon sok helyen igen elhagyatott állapotban vannak; az is ismeretes dolog, hogy a magyar nyelv tanítására sok helyen csekély, vagy éppen semmi súly sincs fektetve s így ne csodáljuk, hogy a népnél bizonyos magyarellenés érzület mutatkozik, melyet a szenvedélyes tuzók örömmel szítanak. E téren sokat tehet a patriárkha s az állam iránt való tisztelet és hazafiasság ily irányu terjesztése által csak igazolni fogja a belé helyezett bizalmat. Legjobb jellemzők őr különben saját szavai:

„Mindenben és mindenekben mindenkor tiszta kezek, minden cselekedetben igazság és őszinteség, erős jellem, jóindulattal és fáradhatatlan buzgósággal mind az iránt, a mi az egyház és iskola érdekében jó és célszerű, mindenkor hű az egyház szabályaihoz és az egyház törvényeihez: ez volt rövid szavakban eddigi programom és jövőre is ez lesz a program, melyet a püspöki zsinat és a kongresszus támogatásával keresztül vinni törekedni fogok.“

bocsát, ha a kíváncsiság engem is gyötör s tudni szeretném . . . .“

„Soha se kérdezzél, ki vagyok, honnan jövök s kitől származom!“ mondá közbekiáltva s az ujjával tréfásan megfenyegetve.

„Ah, vagy úgy! Ismerjük Lohengrin meséjét!? Nem adok rá semmit. A szép lovag akkor is elhagyta volna valószínűleg Elzát, ha egyáltalában nem kérdezősködik.“

„Aggodalmak szülője a — kutatás“ folytatá egy kissé komolyan.

„Nincs bennem félsz! Lehet, hogy illetlen dolog azon hölgygel szemben, ki egy szegény író kegyes volt szerény szobájában meglátogatni, a vizsgálóbíró szerepét játszani, de megjelenése s eltűnése multkor oly sajtószerű, oly rejtélyes; egész lénye oly légies, hogy . . .“

„Minden áron s talán még akkor is tudni akarod, ki vagyok ha tudodra adom, hogy az esetben többé nem látsz?!“

„A mint látod, még személyes szabadságod ellen is merényletet követtem el.“

„Nos tehát, balga te, tudd meg, hogy reám nézve nem létezik sem zár, sem bilincs, sem parancs, sem könyörgés, mert én — a Hangulat vagyok!“

A „Hangulat!“

E szó villámcsapásként hatott rám. Abban a pillanatban tisztában valék helyzetemmel s tudtam, hogy védangyalomat, nem, istennőmet, a ki nélkül üres és színtelen az élet, hatástalan a művészet, kiüztem szentélyemből. Itt nincs remény a bocsánatra. Öszszeroskadtam az önvád sulya alatt.

Ő megmozdult.

„Oh kegyes istennő!“ rebegettem összetett kezekkel, „hallgass meg, mielőtt elhagysz.“

A felebaráti szeretet ápolása a népiskolában és a tanítók humanus intézményei.

Előadatott a délmagyarországi tanítóegylet pancsovai fiókjának f. évi május 8-án Ozorán megtartott rendes tavaszi közgyűlésén.

Tagadhatlan és bebizonyított tény, hogy minden szép- és nemesért lelkesülni tudó nemzetünk önrendelkezési jogát, szabadságát valóban értékesíteni is képes. E mellett tanuskodik igen meggyőzően ama rohamos haladás, mely hazánkban jelenleg mindenütt és mindenben oly szembeötlően észlelhető. De legfényesebben bizonyítja ezt egyes felkelt szellemű és nemes érzelmű társadalmi osztályainknak ama valóban dicséretes buzgalma, melyet azok nemzeti alkotmányunk visszanyerése óta a felebaráti szeretet fejlesztése s terjesztése érdekében kifejtettek és ama meglepő eredmények, melyek különösen egyes kiváló nagybefolyású társadalmi tényezőink buzgólkodása és fáradozása által a jelzett téren már eddig is elértettek.

Ezen a cselekvési szabadság nyomaiban keletkezett humanisztikus törekvéseinkkel vetettük meg biztos jövőnk legszilárdabb alapját. A fejlettebb értelem, mely napjainkban már minden szabad államban uralomra jutott, megszabolázta és leigázta az ezelőtt csak dulásra és rombolásra hajlott emberi érzelmeket és visszaadta azoknak ismét eredeti nemességüket. E megtisztult és megfinomított érzelmek szülték azután azt a szép egyetértést és testvériséget, melyet most már egymástól teljesen különböző fajú és nemzetiségi népeknél is fellelhetünk.

Az aristokratikus gazdagabb osztály, mely az önkény és jobbagyság korszakaiban csak elvétve és akkor is főképp azért segélyezte a szánandó inségben élő munkásnépet, mivel azt legfőbb gyümölcsöző tökéjének ismerte, jelenleg már ugyyszólván csakis a felebaráti szeretet gyakorlásában találja valódi élet-

boldogságát. Középosztályunk meg éppen legfőbb és legszentebb feladatául tüzte ki magának most a humanizmusnak évszázadokon át parlagon hevert talaját mivelni s az igaz emberszeretetet minden lehető módon terjeszteni. Csak népünk alsó rétegében, az ugynevezett néposztályban nem akadunk még az erény gyakorlására. Egy a szegény vak koldusoknak és testi nyomorékoknak alamizsnaként odanyújtott darabka száraz kenyér, még jelen haladott korszakunkban is az egyedüli adomány, melylyel népünk a felebaráti szeretetnek adózik. Pedig jól tudja példabeszédből meg tapasztalásból is, hogy a megélhetéshez a kenyéren kívül egyéb is kell. És ezen osztály mindaddig el fog zárkózni emberbaráti törekvéseink elől, míg őt a jótékonyág gyakorlásának áldásos voltáról teljesen meg nem győzzük. Ez erény ápolására főképp mi tanítók vagyunk hivatva. Talán szükségtelen mondanom is, hogy e téren való tevékenységünk sikere nagy részben buzgólkodásunk mérvétől és a kínálkozó alkalmak mikénti felhasználásától függ.

Az életben számtalanszor van alkalmunk a jótékonyág magját nemcsak elhintenünk, hanem azt a szeretet és lelkesedés melegével egyuttal életre keltenünk is. De legkönnyebben fejleszthetjük a szeretet és részvét erényeit iskolánkban, a hol e tekintetben valóságos apostolai és missionáriusai lehetünk az ifjuságnak. A közös és nyilvános népiskolában nyernek — legalább kell, hogy nyerjenek — egyenlő oktatást és nevelést szegények és gazdagok, keresztények és nemkeresztények, uri és pörgyermekek, szóval minden rangu, rendű, állapotu, fajú, vallásu és nemzetiségű szülők gyermekei. A jogegyenlőség, mely a társadalomban még most is mindenütt oly nehezen létesíthető — mert hisz ott többnyire a vagyon dominál — az iskolában egészen magától jő. Ott születési előjogokról szó sem lehet. Ez az

Nem magamért, hanem a felebaráti szeretet s a tudvány nevében esengem, mondd meg, létezik-e a föld kereskedésén valami, a mivel Téged vissza lehet esengenem?“

„Nem létezik semmi!“ válaszolá ő ridegen.

„Nem tagadom, hogy a leányka igéző mosolya, a lelkesedő ifju szemének villama, a templom karénekének visszhangja, a bokrok lakóinak suttogása, a nap előtt haladó rózsaszínű hajnali felhő, a középkor mohos, folyondáros erkélyei, a harangok összhangja, a szabadság magasán lengő zászlója, a habzó, sziporkázó pezsgő pohár, a csatadal s a gyászinduló, a szép nő hajába tűzött rózsza, az árva kakukkszó s a lombokat gyöngéden ringató szellő: nagyon kellemesen hatnak reám, de ne hidd, hogy mindezek s ezer egyéb dolgok csalhatatlan büvszerek, a melyeknek engedelmeskednem kellene. En akkor jövök, a midőn kedvem tellik és akkor távozom, a midőn nekem tetszik. És most, Isten veled! Kutass utánam, ha tetszik, avagy tanulj meg nélkülözni!“

Az ablak feltárult magától, ő — ellebegett!

III.

Három évig vágyódtam utána; három évig kerestem nyomát — eredménytelenül. Műveim töredékek valának, a valódi szenvedély hangját nem bírtam többé eltalálni, a lelkesedés üres hordóként kongott höseimből. Száz tervet, száz mesét szőttem s ugyanannyit semmisítettem meg. Végre, hosszú, elkeseredett küzdelmek és céltalan kísérletek után beismertem, hogy szellemileg tönkrementem. Végre elhatároztam, hogy a jövő éreztetem magamat. Reménytelenségemben és kétségbeesésemben elhatároztam, hogy a jövő nemzedék okulására leírom gyászos sorsomat

s ime, midőn az alkony óráiban, mely barázdákkal a homlokomon, bánat-öszített fejjel az íróasztalomhoz ültem, tekintetem még egyszer átsiklott a lombhullató fák között s a zajgó Dunára esett, a mely fölött sivitva rohant tova a szél s piheként kergette a magasban a sápadt hold alatt a felhőfoszlányokat. A közeli sziget zárda romjai közül áthallatszott hozzám a bagoly méla huhogása s tagjaimban egyszerre meleget éreztem ismét. Csodás alakok s rémes temetői képek tolongtak kísértetiesen közvetlen közelemben és a képek közül, ah! kidoborodott ismét az ő alakja. Igen, ő itt van, ő megjelent! A szeszélyes istennő ugyanazon pillanatban szállott le hozzám, a melyben örökre lemondtam a viszontlátásáról. Oh áldott pillanat! S arcza mily át-szellemült, mily halovány. Tagjait fekete bársonyruha fedi. Oh értem, ő a kétségbeesés hangulata most s én ujongva igyekszem megragadni s az ajkaimhoz szorítani ruhája szegélyét, de ő — felkaczag, a szegély egy darabját jobb kezemben hagyja s eltűnik, eloszlik, mint a pára és az én szívem . . .

„A test még meleg!“ mondja fölöttem valaki, „de élet már nincs benne. Szívszélhűdés érte.“

„A jobb keze egészen fekete!“ mondja fölöttem más valaki.

„Halálküzdelmében felfordította a ténartartót!“ feleli az első hang.

„S leöntötte végrendeletét!“ fejezi be a másik hang.

Az én lelkem pedig azon tudattal szál az ismeretlen tájak felé, hogy lehangulattal-jesebb munkám is, a mely halhatatlanná tette volna nevemet, tönkrement.

Vajjon érdemes volt — élni?!

egyedüli hely, a hol a leendő honpolgárok soha külsőségek, vagyon, származás, hanem igenis mindig igazi belértékek, szorgalmuk és magaviseletük szerint ítéltek meg. A gyermek, mely tanulóévei előtt csak szülei és testvérei iránt viseltetett bensőbb vonzalommal, a társaival való folytonos együttlét és érintkezés következtében csakhamar megtanul hasonló odaadást, vonzalmat és szeretetet tanusítani iskolatársai iránt is. Az így egymás között kifejlődött testvéri indulatot azután átviszik egymás szülei-testvéreire, később ismerőseikre és végre az idegenekre is. Ekként származik és gyökereztetik meg a gyermek szívében lassan lassan az erények legszebbike és legfontosabbika: az általános emberszeretet magasztos erénye.

Schmidt Antal,
népisk. igazgató.
(Folytatása következik.)

Vidéki levél.

Gyűlvész, 1890. május 14-én.

Torontál azon szerencsés megye, melynek kormányzó és intéző férfiai politikai állam bölcseségüket és öntudatos kormányzó intézkedéseiket jó akaró szeretettel párosítva tudják alkalmazni, miért is megyénk összes lakossága osztatlan tisztelet és szeretettel hódol meg üdvös intézkedéseik előtt. Ezen osztatlan szeretet és tisztelet eredményezte azt is, hogy midőn a megyék kikerekítéséről volt szó, roppant kiterjedésű és oly sokféle nyelvű nemzetiséget magában foglaló vármegyében s hol sem mutatkozhatott a közelebb fekvő Emporiumok s nagy városok felé való gravitálás, és egyöntetűvé válhatott a szeretetteljes összetartóztatóság.

Ezen kimagasló bölcseségű, fáradhatlan tevékenységű férfiak egyikét volt szerencsénk f. hó 10-én Ujpeccsen körünkben üdvözölhetni. Steinbach Antal torontálmegyei kir. tanfelügyelő, kir. tanácsos úr ő nagysága mozsárdörgések szünni nem akaró éljenzések között vonult be szeretett főszolgabíránk Hertelendy Imre kíséretében városunkba, hogy Neuman Péter helybeli igazgató tanítónak ki 53 évig működik mint tanító, a neki felséges császár és királyunk által legkegyelmesebben adományozott arany érdem keresztet feltűzte.

Az összes egybegyűltek a templomba vonultak és a Tedeum után megkezdődött az ünnepélyesség. Ő nagysága a kir. tanfelügyelő úr, a díszes diadalkapu előtt felállított emelvényre lépve gyönyörű beszédben ecsetelte felséges urunk és királyunk legkegyelmesebb atyai gondoskodását, melylyel az érdemben megöszült jubilánst kitüntette; miután mozsárdörgések s a néphymnus hangjai mellett feltűzte a hálás meghatottságtól reszkető kitüntetett tanító mellére az érdem keresztet mig Hertelendy járásunk főszolgabírója viharos éljenzéssel fogadott szép beszéde után, sokan üdvözölték volt tanítványai, collegái és barátjai közül a kitüntetett férfit. Sajnálattal említem fel, hogy e lapok szűk kerete meg nem engedi a megtartott jeles szónoklatokat csak kivonatban is ismertethetni, azért csak mintegy dióhéjba foglalva említem meg, hogy szeretett országgyűlési képviselőnk Csávossy Béla, az országgyűlési ülészak bezárása és újra megnyitása folytán felmerült fontos teendői miatt közöttünk meg nem jelenthetvén, Oszti módosi tanító által felolvasva, szünni nem akaró éljenzéssel fogadott levélben emlékezett meg a mai díszes ünne-

pélyről. Felemlitem még hogy a kitüntetett jubilánsnak volt tanítványai Ujpecc község nevében a bíró által, ki szintén egykor tanítványai volt, emlékül egy igen szép és értékes arany órát és lánczt nyújtott át, hasonlólag az ujpecsi olvasó kör mint elnökének Frankl Ignác által egy értékes belül aranyozott ezüst ivó billikomot.

Ezután kezdődött a banquet, melyen több mint 140 tagú díszes közönség vett részt, melyen Geschek ujpecsi jegyző bájos neje nagy keccsel viselte a gazdaasszonyi szerepet. — Az első felköszöntőt Steinbach Antal kir. tanácsos mondta a királyné, a királyné és az egész felséges királyi ház családtagjaira, mit az összes jelenváltak felállva hallgattak meg. Tokody Ödön Ujpecsi plébános ur szeretett országgyűlési képviselőnk Csávossy Bélára ürité poharát. Lászlófi ofszencizai plébános ur az ismert iskola barátát a főispán ur ő méltóságára, és a nemzet szellemi napszámósa a torontálmegyei tanítók egészségére. Hertelendy Imre főszolgabíró ur Steinbach Antal kir. tanácsos tanfelügyelőre, kinek áldásdus működéséről megemlékezve, gyönyörű logikával értekezett azon politikai és nemzeti hódításokról, melyeket ő nagysága az iskolák által terjesztett művelődéssel, az addig elhagyatottságban létező volt végvidék területén elért. E sorok írója még csak azt teszi hozzá, hogy a kir. tanfelügyelő urnak csaknem két évtizedes erélyes működéséről tesz az is tanúságot, hogy a torontálmegyei tanítók oly jeles előhaladást tettek a tudományosság terén, a melynek valóságáról a mai napon és meggyőződünk, Viszkocsil katalinfalvi, Oszti módosi és a többi tanítók jeles előadásából. F l e i s c h e r.

HIREK.

Személyi hírek. Rupcsics György, műszaki tanácsos a vaskapu szabályozáshoz főmérnöké hivatott meg, mely állással évi 10,000 forint és egyéb javadalmak járnak. — Jagodics Bogumil torontálmegyei nagybirtokos az ő lécezi pusztaból kihatott 800 hold földet a hozzátartozó összes felszerelés együtt megvette Dániel Pál orsz. képviselőnkől 200,000 forintért.

Brankovics György szerb patriárkát vasárnap iktatták be nagy fényvel Karlóczán. Oriási közönség volt jelen és az ünnepély délelőtt 9 órakor vette kezdetét, midőn Nikolics báró, a kongresszus tagjainak kíséretében ágyudörgés és harangzúgás közepette, a városházáról a székesegyházba vonult, mi alatt a néptömeg Nikolics bárót lelkesen éljenezte. Midőn Brankovics patriárka a templomban megjelent, falakat reszkettető zsvió kiáltásokkal fogadták. A pazar díszű magyar öltözetben megjelent Nikolics Fedor báró, kir. biztos, harsány hangon jelentette ki, hogy ő felsége a kongresszus választását helybenhagyta; a király nevének említésekor a jelenváltak — ott még nem észlelt — örömtelt zsvióban törtek ki — A délutáni lakomán, Brankovics patriárka — kit a király valóságos belső titkos tanácsosnak nevezett ki — a magyar sajtóra is tartott felköszöntőt. — A városban 5-600 idegen jelent meg, s a sok díszmagyar öltözet és beszéd e napra egészen magyaros jellegűt adott Karlóczának.

Különösen feltűnt a torontáli küldöttségek szívélyes fogadtatása s azon kiváló figyelem, melyben részesültek. Megyénk küldöttségét Dúngyerszky Lázár nagybirtokos is fényesen megvendégelte. A vendégek tiszteletére rendezett lakomákon a hírneves karlóczai szilvórium s ürmös, és valódi francia pezsgő patakszáma folyt s így természetesen nem volt hiány — jó kedvben.

Esküvő. Vecsera Antal, antalfalvi járási főszolgabírói irnok f. hó 12-én délután vezette oltárhoz a glogoni róm. k. templomban Flóth Ferencz, elhunyt antalfalvi járási orvos leányát, Herminét. Az esküvőt díszes lakoma követte az antalfalvi nagy vendéglőben, melyen több sikerült toaszt mondatott az ifjú párra s a jelenlevő járási főszolgabíróra is. Az utána következő táncz virradatig tartott.

Hazafias adomány. Röser Miklós, a Ferencz-Józsefrend lovagja és a fővárosi Röser-féle keresk. isk. tulajdonosa, a gyertyamosiak által Szegeden felállítandó tápintézet alapítása alkalmából még 1886. év tavaszán kijelentette, hogy mint Gyertyámos szülöttje, a tápintézet céljaira 200 frtot és 30 vaságyat adományoz, még ugyanaz év őszén azonban elhatározta, hogy azon esetben, ha a tápintézet háza felépül, a 200 frtos alapítványt 2000 frtra emeli fel. A tápintézet, melynek célja a tisztán német ajku község magyarosodásának oly módoni előmozdítása, hogy fiait Szegeden iskoláztassa, felépülvén, Röser ur hazafias levél kíséretében küldte meg megyénk főispánjának a hátralékos 1800 frtot s Hertelendy József főispán ez újabb adományért megleghangu köszönő levélben sietett elismerését kifejezni. Nem akarjuk e hazafias tettet külön is kidicsérni, mert a haza oltárára tett adományok önmagukat is eléggé dicsérik.

Bégaszabályozás Becskereken. Cserecsnyés Jenő, kir. folyammérnök, ki jelenleg a bégaparti vasutállomás újonnan épült elevatorainál medermélyítés céljából rözsesarkantyukat állít fel, a Steigerwald uszodával szemközti megrongált Bégapartot az ott sétáló közönség iránti tekintetből helyreállította, melyért a mérnök urat kiváló dicséret illeti meg.

Uj izr. kántor. A helybeli izr. hitközség a kántor állásra Lewin Armin urat Nagy-Váradról életfogytiglan szerződtette. Az új kántor, ki ősszel kezdi meg működését, pompásan csengő hangját a lefolyt héten mutatta be a hitközség tagjainak. Lewin ur már egyizben volt a helybeli hitközségnél.

Fonográf Becskereken. Ma, vasárnap e hó 18-án Dugogenszky Viktor ur a Pest szállodában (földszint 17-18. számú teremben) délben 11-1 óráig és délután 3-7-ig fogja bemutatni Edison eredeti nagyhirű fonográfiát. Belépti díj személyenkint 1 frt, diákoknak 50 kr; — jegyek előre válthatók Pleitz Fer. Pál helyb. könyvkereskedésében.

A „kereskedő ifjak egyesülete“ mult vasárnapon megalakulása ünnepére sikerült banquet rendezett a helyb. Rózsa-szállodában, melyen mintegy 70-en vettek részt. A rossz ételekért bőven kárpótoltak a sikerült toasztok, melyek minden jelenlevőt örvendetesen arról győztek meg, hogy városunk kereskedő ifjusága kiváló képzeltséggel bír, s hazafiasan gondolkodik. Az ifju egylet helyiségeiben hétfőn, e hó 12-én Biagosch hírneves recitátor tartotta felolvasását szép számú közönség előtt; a felolvasást táncmulatság követte. Mint halljuk, az ifju egylet az ősz folyamán rendszeres felolvasásokkal egybekötött estélyeket fog rendezni. Örömmel üdvözöljük ez eszmét, melyről a torontálmegyei közművelődési egylet, mely ugylátszik nónában szenved, alapszabályai ellenére, teljesen megfeledezett.

Figyelmeztetés. Felhívjuk a közönség figyelmét, hogy a helyb. főgymnasiumi gyakorlóiskola zárúnnepé nem fél 11 órakor, hanem 10 órakor kezdődik.

Tisztviselő telep Temesvárott és — N.-Becskereken. Mint a temesvári lapokban olvassuk Temesvárott a Scudier-park mögött tisztviselő telep alakul, melyre nézve a tanácskozások Menczer Rudolf elnöklete alatt folynak. A mozgalom főképp azon okból indult meg, mert a kir. táblának Temesvárra he-

lyezése alkalmából mintegy 80 családdal szaporodik a város lakossága, pedig máris lakásszükség mutatkozik. A lakásszükségről lévén szó, szinte mi is hajlandók volnánk egy tisztviselő telepet létesíteni, ha erről nálunk egyáltalán szó lehetne. Nálunk még ezernyi parasztház van, melyek helyén kevés költséggel csinos házak emeltethetnének, feltételül szabva azonban, hogy a házaknál előkertek hagyandók, — egyelőre azonban megelégednénk azzal is, ha a megyei nyugdíjintézet magán- vagy hivatalos célokra palotát építene, csak hogy már valahára nagyobb mérvű építkezésről adhasunk számot, mert nálunk csodálatos közöny tapasztalható az építkezésben, mely maholnap odavezet, hogy nagyobb házbért fizetünk mint a boldog fővárosiak.

Meghívó. A torontálmezei magyar közművelődési egylet f. évi május hó 19-én, d. u. 5 órákor tartja évi közgyűlését, Nagy-Becskeken a megyeszékház kis termében, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

Meghívás. A „Torontálmezei gazdasági egyesület“ folyó évi május hó 19-én a közgyűlést megelőzőleg d. u. 3 órákor N.-Becskeken a megyeház termében tartandó választmányi ülésre van szerencsém az igazgató választmány tagjait tiszteletteljesen meghívni. Nagy-Kikindán, 1890. évi május hó 3-án. Gróf Csekonics Endre, elnök. Tárgyak: Taglétszámi változások; 2. Jelentések a legutóbbi választmányi ülés határozatainak végrehajtásáról; 3. Előterjesztés a tenyészmének és bikák évenkénti megvizsgálására vonatkozó megyei szabályrendelet módosítása iránt; 4. A közgyűlés tárgyainak előkészítése; 5. Beadványok, folyó ügyek; 6. Indítványok.

Meghívás. A „Torontálmezei gazdasági egyesület“ folyó évi május hó 19-én d. u. 4 órákor Nagy-Becskeken a megyeháza termében tartandó rendes tavaszi közgyűlésére az egyesület tagjai ezenel tiszteletteljesen meghívhatnak. N.-Kikindán 1890. évi május hó 3-án. Gr. Csekonics Endre, elnök. Tárgyak: 1. Félévi jelentése az egyesület elnökségének; 2. Jelentés az egyesület pénztári állapotáról és a múlt évi zárszámadás megvizsgálásáról s a netáni felmentvény iránt határozat hozatala; 3. A nagy-kikindai járásban megüresedett választmányi tagsági állás betöltése; 4. Választmányi előterjesztések; 5. Indítványok.

Izgalmas jelenet a cirkusban. A jelenleg városunkban játszó Enders-féle lovardában múlt hétfőn a szabadon elővezetett Pubi arabs mén előadás alkalmával rakoncátlankodott. Az igazgató ennek folytán egy érdeklődő kisebb társaságnak előadás után a mutatványt külön ismételte, mely alkalommal a haragos mén az igazgató karjába harapott s a porondon végig vonszolta. A jelenlévő urak botokkal és karddal támadtak a menre, de ez csak akkor tágitott, mikor Dittrich a társulat erőművésze hatalmas ostorcsapásaival ütlegelte a „nemes“ jószágot. Az igazgató azonnal orvosi segélyben részesült és sebe bevarratott.

A nagy-becskerei szélmotor, városunk egyik kimagasló pontja és tiszteletbeli Eiffel-tornya, melyet a „Torontál“ regatta-egylet, korcsolyázó pályájának öntözésére, állított fel, de e célra nem felelt meg, — lebontatik s visszakerül Tarnóczy gépgyárhoz. Nagy most emiatt az öröm Ecskán, hol tudvalevőleg hasonló amerikai fufangosság „tolja a szelet“, — a ki világcsodát akar látni, ezentul odavándoroljon.

Felhívjuk a főkapitány ur figyelmét ama botrányos szokásra, mely városunk ifju csemetéi közt ujabban ugylátszik igen lábra kapott, s a minek röviden ezt a nevet adhatnók „sport üldözési mania“. Ugyanis ökölnyi görönggyökkel és kövekkel dobálják a helybeli

regatta tagjait. De a kerékpározóktól is érkezett hozzánk hasonló panasz. A kerékpározónál azonban még hagyján, leszállhat gépéről s azt gyengéden a nevetlen csemetének hátához simithatja, de a regattánál ez nehezebb és veszedelmesebb. Néha valóságos vadállati ravaszsgal lopózik egy-egy ily rablógyilkosjelölt a partmelletti bokrok mögé s észrevétlenül hatalmas kavicsot irányoz a gyanutlanul evező fejének. Ha most valakit fejen talál s az elszedülve vízbe bukik és ott vész, — kit terhel emiatt a felelőség? nem merénylete ez a személybiztonság ellen? — A főkapitány ur ismert erélye bizonyára fog módot találni, hogy ez éretlenségek megszüntessenek, annyival is inkább, mert a derék csemeték akkor sincsenek kimélettel, ha a csónakban hölgyek is ülnek; e sorok íróját egyszer öt mákvirág bombardirozta, a parthosszában szaladva és pompásan mulatva virtuózdobásaikon, s már-már bevették a „megostromolt várat“, mikor egy higadtabb paraszt mentőangyalként közbelépett. A mi véleményünk szerint a főkapitány ur a szülőket, az iskolákat pedig a tanítók figyelmeztethetnék a gyermekeket arra, hogy e rossz szokás nemcsak otromba, de életveszélyes is, s mely ellen a sportozók, ha más nem fog használni s óval töltött pisztolyokkal fognak felelni, — s akkor bizonyára nagyon furcsa háboru lesz a szárazon — és vizen.

Sáskák Torontálmezeiben. A megyénk törökkanizsai járásában fellépő sáskák ellen már megindított az irtó háboru. Tallián főszolgabíró ez ügyben sürgős segélyt kért s az irtást az érdekeltek segédkezése mellett nagy eréllyel folytatja.

Gyilkosság és öngyilkosság. Tor.-Vásárhelyen e hó 12-én Tóth községi esküdtes, egy a községben tartózkodó rovott előéletű rokona, kívül családi viszályban éltek, a falu egyik korcsmájába hivatta s a gyanutlanul megjelenő Tóthra forgópisztolyt rántva, két lövést tett ellene, melyek egyike karjába, másika bordáiba hatolva, az esküdtes összeesett. A gyilkos ennek láttára ijedten az utcára szaladt, örvongve s lövöldözve járta be a falut, lelövéllel fenyegetve azt, ki hozzá közeledik. Az előjáróság az antalfalvi főszolgabírónál sürgősen jelentést tett, minek folytán Hegedüs M. főszolgabíró, az orvos, járásbírósi jegyző és csendőrök kíséretében a helyszínen megjelent s a garázda embert, ki időközben lakásába zárkozott, elfogatni rendelte. A csendőrség ostroma közben hirtelen lövés dördült el, melyet a gyilkos önmaga intézett halántékára. Az ajtó betörténvén már csak holt teteme találtatott fel. A gyilkos több levelet hagyott hátra.

Figyelmeztetés. Stanley könyvét, melynek magyar kiadására kizárólag a Budapesti Hirlap és Ráth Mór van jogositva, érdeklődéssel várja az egész művelt magyar közönség. Egyes hirlapok és könyvkiadók ezt az érdeklődést akarván kizsákmányolni, egy idő óta különböző kiadványokat hoznak forgalomba; mi több, egyikük azt sem átalotta, hogy Stanley még sajtó alatt levő nagy művének címét bitorolva „A legsötétebb Afrikában“ cím alatt indította meg a maga értéktelen közleményeit. Mindezek a könyvek és közlemények alkalmasak arra, hogy szándékosan vagy a nélkül — azt a téves hitet keltsék a közönségben, mintha ez Stanley várva-várt nagy könyve, vagy pedig annak hiteles kivonata volna. Már pedig — egyebektől eltekintve — lehetetlen ez annál az egyszerű oknál fogva, mert Stanley könyve: „A legsötétebb Afrikában“, azzal a szerződésbeli kikötéssel bocsátatott az összes kiadók rendelkezésére, hogy a munka közlése bármely nyelven csak akkor kezdhető, a mikor a pecsét alatt levő eredeti angol ívek Londonban a könyvpiacra bocsátatnak. Jelenhetnek meg tehát Budapestben, illetve Magyarországon könyvek és hirlapi közlemények, a melyek Stanleyre vonatkoznak,

de a híres utazó által írott nagy mű csak a Budapesti Hirlapnál és Ráth Mórnál jelenhetik meg, május végén, vagy június elején. Ezt szem előtt kell tartani mindazoknak, kik a világhírű utazási mű iránt érdeklődnek, nehogy félrevezetessenek és pénzüket értéktelen férczelményekre adják.

Hivatalos jelentés f. évi ápril hóban Nagy-Becskeken városában észlelt közegészségügyi viszonyokról. Városunk lakosságának száma az 1881. évi népszámlálás szerint körülbelül 20.000. — Az összes elhaltak száma 75, a következő halálokokkal: Ragályos és járványos betegségek: Vörheny 5, roncóló toroklob 1, hasihagymáz 1 eset. — Egyéb betegségek: Veleszületett gyengeség 4, ránggöres 7, tüdőlob 4, tüdőlegdag 1, tüdőgümőkór 21, béhurut 8, méh- és méhkórlob 1, aggkor 11, hörghurut 2, görvéllykór 2, agyburoklob 3, eskór 1, nyelvrák 1, vízbefut 1. — Születések: Születés ápril hóban 78 jelentetett be. — Egészségügyi viszonyok: Az egészségügyi viszonyok a jelentéshónapban kedvezők voltak. A vörhenyjárvány tovább tartott, de a megbetegedések igen csekély számban, mondhatni majdnem szorványosan léptek fel. — N.-Becskeken, 1890 május 5. Dr. Haidegger Lajos, vár. főorvos.

Törvénytészeki csarnok.

Végtárgyalások sorrendje. Május 19. Raits Gyura és társai több rendbeli bűncselekmények.

Május 21. Styepu Stefan hamis eskü, — Jerkov Náta hatóság elleni erőszak — és Blagojev Zsiva hatóság elleni erőszak.

Május 28. Stanojev Zsiva és társai s testi sértés.

Május 31. Gojkov Vászsa szándékos emberölés.

Gyanus haláleset. Múlt hétfő éjjelén Pálfi Erzsébet, napszámosnő gyanus tünetek közt elhalván, orvosi feljelentés folytán törvénytészeki vizsgálat rendeltetett el, melynek vezetésével a törv. elnöke dr. Witt László bírát bizta meg. A vizsgálat kiderítette, hogy a haláleset magzatelhajtásnak volt következménye, egyszersmind azon gyanus körülmény merült fel, hogy Boros István, ki fennitvel régebbi viszonyban állott, s őt mintegy három hét előtt durván bántalmazta, volt oka az abortusnak, minek folytán azonnal letartóztatott.

VEGYES.

A hamis nyakláncz. Szomorú özvegyesre jutott B. ur s egy esztendeig viselte is illő szomorúsággal. Nemrég azonban elhatározta, hogy abbahagyja a szomorúságot és hozzákezd a vidám özvegyességhez. Bevezetésül összeszedte elhunyt neje ékszereit és elvitte egy ékszerészhez, hogy tulajdon rajtok. Mert először is fájt az ő hűségese szívének, hogy e drágaságok folyton elhunyt kedvesére emlékeztették másodsor pedig fájt az ő pratikus lelkének, hogy ezek a kincsek kamatozás nélkül heverjenek. Volt a többi közt egy nyakék, melyet ő vásárolt a boldogultnak születésnapjára kerek száz forintért. Ritka szépségű darab volt ez, csak az volt a hibája, hogy hamis kövek diszítették. Tréfából odanyujtotta ezt is az ékszerésznek, hogy mennyit adna érte? Ez megnézte figyelmesen és kijelentette, hogy a kövek testvérek közt is megérnek — huszezer forintot B. ur abban a hiszemben, hogy az ékszerész kötekedik, odakinálta a nyakéket és nagyon elbámult, mikor az mohón kapott rajta. — „De hogyan adhat ön ezekért a kavicsokért huszezer forintot, mikor én vettem itt százért? — kérde meg ütődve B. ur.“ — „Tévedni méltóztatik — felelt mosolyogva az ékszerész — ezek a kövek nem ugyanazok, melyeket ön vett tőlem. Vagy hat hónap előtt itt járt boldogult neje egy ur kíséretében, a kit unokatestvéreként mutatott be s ez az ur kicserélte a hamis köveket igaziakkal. Ráfizetett az ékszerre harmincezer forintot.“ — B. ur szótlanul távozott s azóta nem gyászolja többé olyan kegyelettel felesége emlékét.

G A Z D A S Á G.

A »Torontál« melléklete.

Májusi fagyok.

I.

Nagy átka ennek az országnak a májusi vagy az ugynevezett késői fagy, az elemeknek az a csapása, mely ellen ha lehet is, csak kis területen s nagy körülményességgel lehet védekezni. De az általa okozott károk csaknem rendszeren minden esztendőben így is sok-sok millióra mennek.

Ha valahol, nálunk volna leginkább indokolva e szabályszerűleg elő-előjövő jelenség természetével, mibenlétével, okaival foglalkozni, hogy mindezt felismerve óvó- és ellenszereiről vagy legalább orvoslása módjáról gondoskodhatnánk.

A májusi fagyok jelensége még mai napig sincs teljesen megfejtve. Azt tudjuk, hogy a levegő, ha szemünkkel nem látjuk is, mégis test, és pedig meglehetősen nehéz test, mert belőle egy liter körülbelül 1 és egy harmad grammot nyom. Ruganyos, terjedékeny gáznemű test levén, tért igyekszik elfoglalni ott, ahol kevesebb ellentállást, kisebb nyomást — depressziót — talál. E tulajdonságánál fogva a levegő a nagyobb nyomás alól mindig oda áramlik, ahol kisebb nyomásnak van kitéve.

A melegségről tudjuk, hogy kiterjeszti s ez által könnyebbé teszi a testeket. Ha már most a melegség valamely helyen a levegőt kiterjesztette s könnyebbé tette, az természetszerűleg felfelé fog szállani. De mivel légüres tért nem tűr a levegő: az átmelegedett és felszállott levegő helyét másnonnan áramló sűrűbb, nehezebb, hidegebb levegő siet elfoglalni.

Valahányszor a föld felülete egyenlőtlenül melegszik fel, ez a jelenség mindannyiszor bekövetkezik s így támad a légáramlás, a szél. A szél okait legjobban a tengermellegeken észlelhetni. A napsugarak a szárazföldet gyorsabban átmelegítik, mint a vizet.

A midőn tehát a szárazföldet borító levegő melegebb, ritkább és könnyebb mint a közeli tenger levegője: a sűrűbb és nehezebb levegő a szárazföldre áramlik, hogy a támadt ürt kitöltse és keletkezik a tengeri szél. Így délután 2—3 óra közt, midőn a föld és a felette levő levegő legmelegebb, s ez utóbbi ennél fogva legritkább, a tenger felőli légáramlat a legerősebb. De a föld gyorsabban is kihűl mint a tenger, minél fogva naplemente után a szárazföld fölött sűrűbb a levegő, mint a tenger felett. Innen van, hogy napnyugta után egészen napkeltéig a levegő megfordítva, a szárazföldről a tenger felé áramlik s keletkezik a szárazföldi szél.

Már Dove is, a ki az annyira veszélyes májusi hidegek okát tanulmányozta, nem csak azt tapasztalta, hogy azt az ezen időben mindig beállni szokott éjszakai áramlatok okozzák, hanem azt is, hogy ezeket az éjszakai áramlatokat Európa délkeleti részében mindig a hőmérséknek emelkedése előzi meg.

Midőn Európa tavasszal délfelől fel kezd melegedni, a Balkán félsziget és az ettől éjszakra fekvő magyar síkság rendkívül gyorsan megmelegeszenek s a légsulymérő ezekben az országokban a csekélyebb légnyomásnak megfelelően aránylag alacsony állást mutat. Midőn ebben az időben Európa nyugati részében éjszaka telé folyton erősödő légnyomás van, úgy ama száraz, nehéz éjszakai légtömegek a még hideg tengerek-

ről oda áramlanak, a hol a levegő már megritkult, minek következtében Közép-Európában a hőmérsék tetemesen alábbszáll és beállnak a késő hidegek, a rettegett májusi fagyok.

Néha nemcsak májusban, hanem későbbi évszakokban is beállnak ilyen éjszakai légáramlatok, de ezek reánk nézve már nem annyira veszélyesek, mert mire ide érnek, annyira átmelegítettnek, hogy júniusban csak a legkritikább esetekben hűthetik le a levegőt a fagypontra.

Minden eddigi tapasztalás szerint az éjjeli fagyok sugár alakban egy központból terjednek szét, mely északnyugaton fekszik. A későbbi hideget legelőbb Svédország déli része érzi és pedig a legtöbb esztendőben május 11-én; május 12-én már a Kelet-tenger keleti vidékeire, május 13-án Brandenburg, Szilézia és Szászországra, május 14-én a Rajna vidékére és Weszfáliára, május 15-én és 16-án keleti Franciaországra s május 18-án már nyugoti Oroszországra is kiterjed.

A hideg levegő sűrűbb és nehezebb levén mint a meleg, az előbbi súlyánál fogva alászáll s a föld mélyedéseit, völgyeit, lapályait foglalja el s ez az oka, hogy a hideg éjszakák a mély fekvésű és általában az erdők, hegyek, épületek által a légáramlattól elrekesztett helyekre szoktak a legveszedelmesebbek lenni. Régi tapasztalatok szerint leginkább akkor szokott fagyni, mikor száraz a levegő, míg ellenben a levegőbeli nedvesség rendszerint enyhíti a fagyot.

Egészen vízmentesnek soha sem találjuk a levegőt, mindig van benne vizgáz, azaz pára- vagy gázalaku víz, mely nem tévesztendő össze a vizgőzzel, vagy a levegő azon nedvességével, melynek lehűtéséből származó megsűrűsödéséből a finom, üres apró hólyagocskákból álló köd és felhő keletkezik.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az aranka kiirtásának egyszerű módja. Elkésere-dve panasztam néhány évvel ezelőtt, írja egy gazda, egy tapasztaltabb gazdatársamnak, hogy alig néhány éves luczernásomat az aranka egészen tönkre tette. Gazdatársam erre azt tanácsolta, hogy teritsem be a luczernást 12—15 cm. vastagon árpapolyvával és főképp az erősebb arankafoltokat tapostassam le jól. A tanácsot megfogadtam; télen jó vastagon (az ajánlottnál vastagabban) beterítettem luczernásomat polyvával, gondolván, hogy ha netalán a vastag réteg miatt a luczerna el is pusztul — különben is pusztulni kellvén neki az aranka miatt — legalább meg lesz trágyázva a föld! Tavasszal csak imitt-amott nőtt 1-1 szál luczerna, de jött május elején két-három jó eső, melynek következtében a polyva átázott és el kezdett rothadni. Elkézdett azonban a luczerna is nőni és lett aztán május végén olyan luczernakaszálás, hogy alig lehetett vágni. Más évre a polyva egészen elrothadt, a luczerna pedig a lehető legszebben és teljesen arankamentesen nőtt fel úgy, hogy gyönyörűség volt ránézni. Megjegyzendő, hogy már az első évben az aranka kiveszett és azóta már négy éve, de az arankának nyoma sincs. Hogy miben áll az árpapolyva

arankairtó ereje, nem tudom, hogy meg van, azt tapasztalásból állítom.

*

A vakond mint időjárás. Ismeretes dolog, hogy az időjárás sokféle hatással van a vakondra, nem csupán bizonyos időszakban, hanem mindenkor s mindig egyforma biztossággal lehet ebből következtetést vonni. Esőt, szelet, vihart vagy zivatart, sőt bekövetkezendő szárazságot a vakond előre jelez és pedig a következő szabály szerint: ha a vakond a föld felszínéhez közel kérges meneteket ás, ha magasan jár, akkor ez szelet jelez; ha a mellett apró halmokat hány föl, akkor ez hosszantartó vagy nagy esőt jelent; ha régi turásokba újból földet felhány, akkor zivatar fog bekövetkezni, ha amellet a nyilasokat szabadon hagyja, akkor vihar előtt állunk; jégesőnél a föld felszínéhez közel a gyepek között halad s csak a növények gyökereit töri keresztül s olyképp viselkedik, mintha lakásában nem érezné magát biztonságban; minél erősebb a jégverés, annál sietősebbek mozdulatai; bekövetkezendő hosszantartandó szárazság előtt a mélyebb fekvésű földeket keresi fel. Hogy ezen előérzet a vakond természetében rejlik-e? vagy pedig a föld elektromos áramai indítják e ezen időjelzésre, hogy sokszor több, sőt sok órával előbb képes a bekövetkezendő időt jósolni, ki tudná azt megmondani.

*

Cserebogár mint baromfitakarmány. A külföldön s már a szomszédos Ausztriában is szokás az, hogy a cserebogarak összefogására díjakat tűznek ki. Így pl. Stockerauban, a híres borsó hazájában a község minden hektoliter cserebogárért 2 frtot fizet, minden hektoliter cserebogár pajorért pedig 10 forintot. Ily helyeken eddig a cserebogarat rendszeren a komposzthalomra szokták kiönteni, a mi annyiban czélszerű eljárás, mert ez állapotban igen sok a fehérféle anyag. Csak-hogy ujabban rájöttek, hogy ezt a fehért sokkal jobban is lehet értékesíteni azáltal, ha azt a baromfinak adjuk, mintsem ha azt a komposztban elrothasztjuk. A baromfi főtakarmányát rendszerint a szemes élet és részben növényi részek képezik, de nekik és főleg a tojóknak okvetlenül szükséges fehérféle adni, a mit más anyagokban olcsóbban megkaphatunk, mint a gabonában. Ily anyagok: a hushulladékok, vér a vágóhidakról, rovarok, férgek stb. között a cserebogár is. — Ezen rovar által a baromfit megfelelő takarmánnyal huzamosabb időre ellehetne látni olyformán, hogy az összefogott cserebogarat leforrázva megöljük s azután a napon vagy kemenczében megszáritjuk s így etetjük fel.

*

Sok évi megfigyelés. — Emésztési gyengeségeknél és étvágyhiánynál, általában minden gyomorbetegségnél, a valódi „Moll-féle seidlitzporok“ bizonyultak legsikeresebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész és cs. k. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítménye kérendő az ö gyári jelvényével és aláírásával. 3

Felelős szerkesztő: Lauka Gusztáv.
Főmunkatárs: Kp. Kovács László.

H i r d e t é s e k.

4549. sz. hk. 1889.

(164—1.1)

Idézés.

Zsivanov Koszta, Zsiva és Alexa ismeretlen helyen tartózkodó házközössi tagok az 1885: XXIV. tcz. végrehajtása tárgyában

kiadott utasítása 18. §-ához képest felhívottnak, hogy a Zsivanov-féle 125. sz. házközösség megszüntetése ügyében ezen hirdetési hirdetmény közzétételétől számított 60 nap alatt hivatalos helyiségemben Antalfalván vagy személyesen jelenjenek meg, vagy pedig a részükre Zsivkovits János barátai

lakos személyében kinevezett gondnokot czélszerű képviselőikre nézve kellően utasítsák, mert ellenkező esetben ezek elmulasztásának következményeit maguknak tulajdonítsák.

Antalfalva, 1890 ápril 21-én. Grofsoreán, hk. tb. főszolgabíró.

Pleitz Fer. Pál

könyv- és könyomda

könyv-, papir- és írószerkereskedés

Nagy-Becskereken

ajánlja magát

minden a nyomdászati szakmába vágó munkák gyors és izléses elkészítésére jutányos ár mellett.

Nagy raktár

mindennemű nyomtatványokból községek, ügyédek, plébániák, iskolák, bíróságok stb. hivatalok részére.

A „Torontál“, „Gr.-Becskereker Wochenblatt“ és „Ungarischer Schulfreund“ kiadóhivatala.

Munkák és hirdetések felvételi irodája: Hunyadi-utca 10. sz.

7. sz. kp. 1890.

(166—1.1)

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselő választására jogosított polgárok 1891. évre érvényesül birandó névjegyzékének kiigazítása végett kiküldött küldöttség működését f. évi május 19-én, délelőtti 8 órakor a városház nagy termében kezdi meg s munkáját f. évi június 10-ig befejezni tartozik.

A küldöttség üléseit az említett helyen naponként délelőtti 8—12 óráig tartja, mely ülések nyilvánosak.

Ez azzal tétetik közhirrre, hogy a küldöttség előtt jogainak érvényesítése végett a választásra jogosított N.-Beckerek városi polgárok személyesen is megjelenhetnek.

Együttal felhivatnak a közhatalóságok és intézetek, miszerint a választásra jogosított személyzetüknek névjegyzékét, az évi fizetés, életkor és lakhely pontos kitétele mellett f. évi május hó 30. napjáig alólirt központi választmányi elnökhöz, vagy pedig közvetlenül az összeíróküldöttség elnökéhez, Szalay József urhoz beterjeszteni sziveskedjenek.

Nagy-Beckerek, 1890. évi május 14-én.

Krsztics János.

polgármester.

mint a közp. választmány elnöke.

5664. sz. 1890.

(167—2.1)

Hirdetmény.

Az 1883:44. t.-cz. 18. § értelmében közhirrre tétetik, miszerint a helybeli m. kir. pénzügyigazgatóság által készített N.-Beckerek város 1890. évi IV. oszt. keresetadó-lajstrom a f. évi május hó 18—25. napjai közötti időben, s így 8 napon át a városi alszámvevői irodában közszemlére kitétni fog, miért is N.-Beckerek város IV. oszt. keresetadó kötelesei figyelmeztetnek, hogy netáni felszólamlásaikat és pedig:

a) Azon adózók, kik IV. oszt. keresetadóval már mult évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját;

b) Azon adózók, kik IV. oszt. adóval f. évben első ízben rovatnak meg, adótartozásuknak az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a vár. alszámvevői irodában írásban vagy élőszóval előterjeszthetik.

Megjegyeztetik azonban, hogy a kitűzött határidőn túl beadó felszólamlások figyelembe vehetők nem lesznek.

Nagy-Beckerek, 1890 május 10.

Krsztics János.

polgármester.

1392. sz. ki. 1890.

(150—3.2)

Pályázat.

A tógyéri o. é. 300 frttal javadalmazott község irnoki állomás elhalálozás folytán megüresedvén, a vonatkozólagos képviselő testületek által Tógyér község házában esz-közlendő választás ez évi június hó 4-ik napjának d. e. 10 órájára kitűzetik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állomásra pályázni szándékoznak, hogy kelően felszerelt és bélyegzett kérvényeiket nálam a választási napig nyujtsák be.

Módoson, 1890. évi május hó 2-án.

Lebánovich, főszolgabíró.

A KI NEM TUDJA,
 hogy a sok hirdetett gyógyszer közül melyik felelne meg leginkább betegségének, az kérje azonnal levelező-lapon Richter kiadóintézetétől Lipsében, a képekkel ellátott „A Betegbarát” című könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálairatok bizonyítják, hogy a művecskében foglalt jó tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkidrást, hanem még a vágyva-vágyott gyógyulást is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldetik meg.

(376a)

2247. sz. 1890.

(168—3.1)

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegyébe kebelezett Melencze községében a betöltendő állatorvosi állásra ezennel pályázat nyittatik. — Felhivatnak mindazok, kik ezen 400 frt évi készpénz, továbbá nappali 20, éjjeli 30 kr. látogatási és a husszemlézeti díjakkal egybekötött állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888. évi VII. t.-cz. 117. § értelmében kellően felszerelt folyamodványukat alólirtott főszolgabíróhoz f. évi június 4-ig nyujtsák be.

A választás f. évi június 7-én fog megtartatni. — Török-Becse, 1890 május 8.

Gróf Bethlen Miklós, főszolgabíró.

Hirdetmény.

Ó-Bessenő község képviselő-testületének 3. kgy. 1888. sz. alatt kelt s jóváhagyott határozata folytán a községi iskolák tatarozása s egy új tanterem megnyitására szükséges, 1279 forint 35 kr-ra előirányzott munkálatok teljesítése végett f. évi június 1-én, d. e. 9 órakor Ó-Bessenő község háza tanácstermében nyilvános szóbeli árlejtés tartatik, melyre vállalkozók 10 százalék bannatpénzzel ellátva meghivatnak.

A feltételek a község jegyzői irodában naponta megtekinthetők.

Ó-Bessenő, 1890 május 12. A községi elöljáróság. (169—2.1)

1926. sz. kig. 1890.

(160—3.2)

Pályázati hirdetmény.

Magyar-Czernya községében szervezett szülésznői állomásnak választás utján betöltésére a határidőt f. évi július hó 5-ének d. e. 10 órájára Magyar-Czernya község házához tűzöm ki, s felhívom mindazon okleveles szülésznőket kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint felszerelt pályázati kérvényüket alólirtotthoz f. é. július 4-ének d. u. 5 órájáig benyujtsák.

Ezen állással 80 frt évi készpénz, 1 szoba s fél konyhából álló szabad lakás, esetleg 20 frt lakbér, egy öl fűtő szalma s minden egyes születési eseténél 50 kr. fizetés van egybe kötve.

Zsombolya, 1890 május 1-én.

Bielek Antal, főszolgabíró.

3936. sz. 1890.

(154—3.2)

Pályázat.

Az elhalálozás folytán megüresedett lajosfalvi községi orvosi állásra ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állással 800 frt évi fizetés, 20 kr. nappali és 40 kr. éjjeli látogatási díj élvezete van egybekötve.

Pályázó kívánók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket az antalfalvai főszolgabírói hivatalhoz f. évi június 2-ig küldjék be.

A választás Lajosfalva község házában f. évi június 3-án fog megtartatni.

Antalfalva, 1890 ápril 29.

Hegedüs, főszolgabíró.

935. sz. hk. 1890.

(165—1.1)

Idézés

Veliszavlyev Káta ismeretlen helyen tartózkodó házközösségi tag volt botosi lakos az 1885:XXIV. tcz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 18. § ához képest felhivatik, hogy a Veliszavlyev-féle 501. számú házközösség vagyontörlesztési ügyben Botos község házához 1890 július 17. napjának, d. e. 8 órájára kitűzött tárgyaláson vagy személyesen jelenjen meg, vagy pedig a részére Gaborov Gyoka botosi lakos személyében kinevezett gondnokot czélszerű képviselőre nézve kellően utasítsa, mert ellenkező esetben ezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonítsa.

Antalfalva, 1890 ápril 21-én. Grofsoreán, hk. tb. főszolgabíró.

Groszmann Zsigmond

okl. mérnöknek

m ű s z a k i i r o d á j á b a n
Nagy-Beckereken

belvizlecsapolási, földmérés, tagosítási, nemkülönben a magasépítészeti körébe tartozó bármilyen munkák utólagos és mérsékelt díjazás mellett elvállaltatnak. (129—52.5)

IRODA: Begasor, Sinkay-féle ház, a gőzhajózási ügynökség mellett.

A nagy-szebeni földhitelintézet ad jelzálogkölcsonöket

ház- és földtulajdonosoknak ugy a városban mint a vidéken levő ingatlanokra, ezeknek megbecsült értékük fele részéig és 100 zal osztható összegekben és pedig:

1. Az intézet által felmondhatlan kölcsönöket törlesztésre, melyek a kamatokon és bezárólag a jutalékon kívül még azon tőketörlesztést is magában foglalják, melyek a kölcsön tartamidejének megfelelnek:

a) 2000 frtnyi legcsekélyebb összegekben 5⁸/₁₀ % -ra, bezárólag a jutalékkal, 76 félévi 3 frt 25 krnyi részlettörlesztés mellett vagy a jelzálog minősége szerint;

b) 1000 frtnyi legcsekélyebb összegekben 6²/₁₀ % -ra bezárólag a jutalékkal, 61 félévi 3 frt 75 krnyi részlettörlesztés mellett minden 100 frt kölcsönért.

2. Felmondható kölcsönöket 300 frttól egész 1900 frtig 6²/₁₀ % -ra, kamat és jutalékkal együtt, 35 félévi 4 frt 75 krnyi részlettörlesztés mellett minden 100 frt kölcsönért.

A kölcsönök készpénzben fizettetnek ki, és a kölcsönvevőnek szabadságában áll, tartozását a meghatározott törlesztési idő előtt vagy egészben vagy részben visszafizethetni.

A kölcsönök közvetítését

Kadelsburger L.

I. nagy-beckereki váltó- és bizományi üzlete
 Nagy-Beckereken vállalja el.

(6—26.11)

Magyar rizs-eladás nagyban és kicsinyben.

Méltóságos gróf Karátsonyi Jenő ur **temes-topolyai** (u. p. Denta) uradalmi intézősége részéről magyar termésű s elismert kitűnőségű rizsre megrendelések elfogadtatnak és pedig:

1 mm. első osztályu rizs o. é. frt 22,
1 mm. másod oszt. rizs o. é. frt 18,
1 mm. törött rizs o. é. frt 13,
(csomagolással együtt) a dettai vasuti állomáshoz szállítatik. (156-3.2)

5 kilos postai csomagokban: minden postaköltség felszámítása nélkül szállítunk:

1 csomag első osztályut 1 frt 60 kr.
1 csomag másod oszt. 1 frt 40 kr.
1 csomag töröttet 1 frt 12 kr.
összegnek előleges beküldése mellett avagy utánvétellel. (Utánnyomat nem díjaztatik.)

GERSTER E. MIKLÓS

illatszer-chemikus
kedvelt

különlegességei:

Ninon-crème. kitűnő orvosiilag ajánlott arc- és kézfinomító szer. Nem festék, de ártalmatlan növényalkotó részekből összetett szer, melyet a bőr teljesen felszív és ezáltal fénytelen, sima és bársonypuha lesz. — Eltávolít minden bőrtisztatlanságot, mint májfoltok, szeplő, bőrátka (Mitesser) stb. és már rövid használat után üde színt kölcsönöz a bőrnek. A bőrt nem zsirozza s így használata kellemes. — 1 nagy tégely zárt dobozban 1 frt 50 kr.

A crème használata előtt szükséges, hogy az arcot és kezeket megmossuk **Ninon-szappannal**, melynek drbja 40 kr.

„Nemzeti Casino“-illat. a mágnás casino által elfogadott legújabb intensív és tartós illatszer. — 1 frt 50 kr., 2 frt 50 kr. és 4 frt.

„Tonco“, legújabb kedvelt, kellemes illatáért kitüntetett hölgyillat. — 1 frt 50 kr. (352-15.11)

Nagybecskereken egyedül kapható
Menczer Lipót
gyógyszerész urnál.

SCHLICK-féle Vasöntőde és Gépgyár

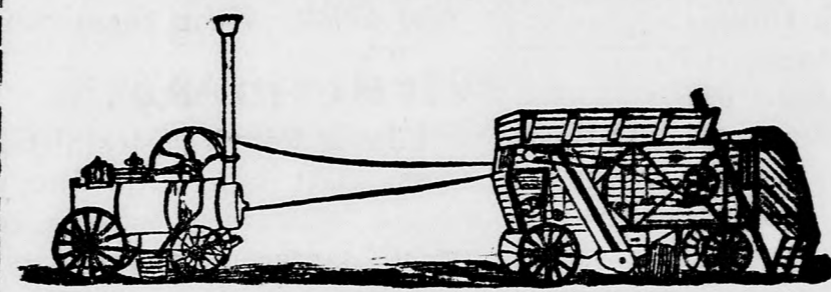
részvénytársaság Budapest.

Gyár és irodák:
VI., külső váci-ut 1696.99. sz.

Városi iroda és raktár:
VI., Podmaniczky-utca 14. sz.

Ajánlja a cséplési időnyre kitűnő szerkezetű (79-18.7)

gőzcséplő-készületeit, locomobiljait és vaskeretű gőzcséplő-gépeit,

továbbá
járgánycséplő-készületeit,
gabonatisztító-rostait
(Baker- és Vidats-rendszer) és
konkolyozóit.

Készletben vannak:

Eredeti kévekötő- és marokrakó aratógépek, eredeti amerikai fűkaszalógépek, szénagyűjtők stb.

SCHLICK-féle szab. 2- és 3-vasu ekék,
szabadalm. Schlick-féle mélyítő-ekék, mélyítő-ekék önzetékkel, eredeti Schlick-és Vidats-féle egyvasu ekék, talajmivelő eszközök, boronák és rögtörők.

Szab. Schlick-féle, Haladás' sorbavető-gépek.

Szóróvető-gépek, Takarmánykészítő-gépek, darálók, morzsolók, örlőmalmok és olajmalom-berendezések.

Legolcsóbb árak. Előnyös fizetési feltételek.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi
gyógyítás

Nyári
gyógyítás

Őszi
gyógyítás

Téli
gyógyítás

Csak akkor valódi ha minden dobozon a gyárjegy, egy sas és MOLL A. sokszorosított czéje látható

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomorgörcs, nyálk, gyomorégés, székrekedésnél, májbajok, vértolulás, aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknél. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerházaiban.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett, 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívvelyes „Isten fizesse meg“-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé tessik. Tisztelettel

Stelinko P. J., lelkész Honnetschlag-ban.

MOLL-FELE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Csak akkor valódi ha minden üveg MOLL A. védjegyét és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használati közzvény, csúsz, mindennemű testfájdalmak és benuulásnál; **burogatás alakjában** minden sérelem és sebnél, daganatok, gyuladásoknál. **Belsőleg** vízzel vegyítve hirtelen rosszul, hányás, kolika és hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.
Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerházaiban és anyagkereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchauben 9.

Szétküldés naponta utánvétellel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagy-szerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel (265-39)

Hornof, lelkész Micholup-ban.

Legjobb
bedörzsölő
szer
közzvény
csúsz
és minden
meghűlési
betegségek
ellen.

Kapható Nagy-Becskereken: Menczer Lipót, Kellner József és Kovács Sándor gyógyszer, uraknál.

Kronsteiner Károly

első cs. kir. osztr.-magy. kizárólagosan szabadalmazott

Homlokzat-festék-gyára

Bécs, III., Hauptstrasse 120, saját házban.
Kitüntetett arany érmeikkel.

Főraktár Nagy-Becskereken Prandell Rezső urnál.

Szállítója a fő- és hercegi birtok- és a cs. és kir. katonai kezelőségek, valamennyi vasutak, ipar-, hegy- és hámor-társulatok, a legtöbb építkezési vállalkozó és építőmester, valamint sok gyár- és birtoktulajdonosnak.

Ezen homlokzat-festékek 1860 óta vannak forgalomban és előszeretettel használatnak épületek, különösen: paloták, nyaralók, templomok, iskolák, nyilvános intézetek, belső lakosztályok stb. efélék befestésére.

Ezekből 36 különféle minta áll rendelkezésre, kilója 16 krtól feljebb, mézben feloldható, száraz állapot és poralakban küldetik el, és tekintettel az alapszín tisztaságára az olajmázolással egészen azonos.

Mintakártyák és használati utasítások kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek meg.

Figyelmeztetés! Mintakártyáim számjai és alapszíneiben egészen hasonlóan utánoztatnak, azért kérem, czégem és czímemre figyelemmel lenni. (116-10.7)

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagy-Becskereken.

HIVATALOS MELLÉKLETE.

Nagy-Becskerek, 1890. évi május hó 18-án.

Torontálvármegye törvényhatósági bizottságának 1890. május hó 19-én folytatva tartandó rendes tavaszi közgyűlésének tárgysorozata.

Előadó: Dániel László, főjegyző.

Alispáni jelentés, hogy Mária Valeria ő fensége esküvője a legközelebb jövőben meg fog tartatni.

Előadó: Rigó István, aljegyző.

Az alibunári főbíró betérjeszti Petrovoszellő község képv.-testületének Dimitrievits Kosztának egy házhely adományozása tárgyában hozott határozatát.

A nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak 2227. sz. kegyes rendelete Jozefova községnek a n.-kikindai reáltanoda alappal szemben fennálló tartozására vonatkozólag.

A temesvári kereskedelmi- és iparkamarának átírtata az 1891-ik évben rendezendő délmagyarországi ipar- és mezőgazdasági kiállításra vonatkozólag.

Ügyészi vélemény a párdányi takarékpénztár azon kérelmére vonatkozólag, hogy ott megyei alapokkal 15—20.000 frt gyümölcsözőleg helyeztesék el.

A nagy-kikindai főbíró betérjeszti Bocvár község képv.-testületének egy távirdaállomás felállítása tárgyában hozott határozatát.

A pancsovai főbíró betérjeszti Franczfeld községnek Koch Mihálylyal kötött ajándékozási szerződését.

A pancsovai főbíró betérjeszti Franczfeld községnek Elser Péterrel kötött ajándékozási szerződését.

A pancsovai főbíró betérjeszti Franczfeld községnek Hoff Mihálylyal kötött ajándékozási szerződését.

A pancsovai főbíró betérjeszti Sándoregyház község képv.-testületének legelő bérbevétele tárgyában hozott határozatát.

Előadó: Dr. Pap Géza, tb. főjegyző.

A perjámosi főbíró betérjeszti Szt-Péter község tűzrendészeti szabályrendeletét.

Főispán ur ő méltósága átteszi Tarnoczy Gusztáv kérvényét, melyben a községeknek szállítandó tüzi fecskendők vasuti szállítási költségeinek redukálása iránti nm. m. kir. belügyministeriumhoz és vasutakhoz intézett kérvényének támogatását kéri.

Főispán ur ő méltósága átteszi a kis-zombori Emilia kiseddóvó segélyezése iránti kérvényét.

Főispán ur ő méltósága átteszi a nagy-kikindai „Humánitás” nőegyletnek a „Fröbl”-féle gyermekkert segélyezése iránti kérvényét.

Előadó: Szilágyi Albert, megyei aljegyző.

Alispáni jelentés a Nagy-Kikindán építendő laktanya több munkálataira vonatkozólag.

Előadó: Báró Feilitzsch Berthold, megyei aljegyző.

A m. közegészségügyi bizottság határozata Szilágyi Albert anyagyógy-szertár felállítására vonatkozólag.

A m. közegészségügyi bizottság határozata Zombolyán egy második gyógytár felállítására vonatkozólag.

Előadó: Filkovic Boldizsár, közig. gyakornok.

Schikhofer József párdányi járási állatorvosnak 6 heti szabadság iránti kérvénye.

A n.-becskereki főgymnasium kérvénye „a m. sz. korona és a koronázás műemlékeinek története és leírása” című műnek átadása iránt.

A megyei alispán bejelenti, hogy a n.-sztmiklósi főbírónak az 1889. évi napló számadásaira a felmentvényt megadta.

A pancsovai főbíró betérjeszti Franczfeld községnek egy házhely elajándékozása tárgyában kötött szerződést.

Főispán ur ő méltósága átteszi a székely-udvarhelyi m. kir. állami főreáliskolai tápintézet érdekében hozott intézett adakozásrai felhívást.

Az alibunári főbírónak előterjesztése Kollarik János hivatalos segélyezése iránt.

A n.-kikindai főbíró betérjeszti Foris József szolgabíró 6 heti szabadság iránti kérvényét.

Előadó: Hegedűs János, közig. gyakornok.

A központi főbíró betérjeszti Rogendorf község képv.-testületének a község ház tatározása és egy imaház építése tárgyában hozott határozatát.

A perjámosi főbíró betérjeszti Sándorház község képv.-testületének a behajthatlanná vált községi pótdó leírása tárgyában hozott határozatát.

A pancsovai főbíró betérjeszti Réva-Ujfalu község képv.-testületének a községi orvosnak 300 frt évi személyi pótlék megszavazása tárgyában hozott határozatát.

A központi főbíró betérjeszti Zsigmondfalva község képv.-testületének egy község ház vétele tárgyában hozott határozatát.

A pancsovai főbíró betérjeszti Franczfeld községnek Wagner Jakab és Annának kötött ajándékozási szerződését.

Körriratok.

Torontálvármegye alispánjától.

16288. sz. 1890.

Valamennyi járás főszolgabírájának N.-Becskerek város polgármesterének.

A marhalevél űrlapoknak az állam hivatalos nyelven és kitöltése tárgyában a földmivelésügyi m. kir. minister 18314/889. sz. /- alatt csatolt körrendeletet bocsátotta ki, melynek végrehajtása tárgyában a szükséges szigorú és minden esetben betartandó intézkedést azonnal kérem megtenni.

N.-Becskereken, 1890 május 12.

Rónay, kir. tanácsos, alispán.

Másolat. — Földmivelésügyi m. kir. minister 18314-III-8. szám. — Valamennyi törvényhatóságnak. Az állategészségügyi rendezéséről szóló 1888. évi VII. t. cz. végrehajtására hivatali elődöm által 1888. évi október 15-én 4000-V. sz. a. kiadott rendeletnek 19. §-a szerint a marhalevél űrlap az országban divó bármely nyelven tölthető ki, de a járás és község mindig magyar néven jelölendő meg rajta. A végrehajtási rendeletnek eme rendelkezése a gyakorlati kivitelben hiányosnak bizonyult, mert ily körülmények között, a nem az állam hivatalos nyelvén kitöltött marhaleveleknél, különösen az 1887. évi XLV. t. cz. 16. §-nak életbelépte óta, a mióta t. i. minden állatfajra nézve egyforma kiállítású bélyeges kincstári űrlapok hozattak forgalomba, egyes az országban divó különféle nyelveket nem ismerő hatósági közegek néha még csak azt sem képesek megállapítani, hogy a marhalevél milyen állatfajról állított ki. Minthogy pedig az 1888. évi VII. t. cz. életbeléptetése óta a közigazgatási hatóság a hivatkozott törvényben minősített kihágások tárgyalásánál sokszor jön azon helyzetbe, hogy a marhaleveleket szabályos voltak iránt meg kell bírálnia az 1888. évi VII. t. cz. végrehajtása alkalmával kibocsátott rendelet 19. §-nak módosítása mellett a belügym. kir. minister ural egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy f. évi június 1-től kezdve a marhalevelek összes rovatai az állam hivatalos nyelvén is kitöltessenek. Azon marhalevél-kiállító, a ki ezen rendeletemet megszegi, a mennyiben ellene a fegyelmi eljárás alkalmazható, fegyelmi uton büntetendő, különben az ily mulasztást kihágásnak minősítetik, a mely kihágás egyszáz (100) frtig terjedhető és az 1888. évi VII. t. cz. 156. §-ban megjelölt célra fordítandó pénzbüntetéssel büntetendő. Felhivom a törvényhatóságot, hogy a jelen körrendeletet a legkiterjedtebb módon tegye közzé és a marhalevél kiállítására illetékes közegeket megfelelő módon utasítsa. Budapest, 1890 április 25. Bethlen s. k.

18176. sz. 1890.

Valamennyi főszolgabírósnak és N.-Beckerek város polgármesterének.

A mult 1889. év folyamán az ország több részén közcsapás jellegét öltött sáskajárás megakadályozása, s a fellépő sáska elpusztítása rendkívüli intézkedéseket tesz szükségessé, nemcsak a sáskajárt törvényhatóságok, hanem az azok szomszédságában fekvő törvényhatóságok területén is. — A közbizonyt veszélyesen fenyegető csapás elhárítása céljából, a belügyminister ural egyetértőleg megállapított földmívelésügyi ministeri rendeletet mellékelve oly fölhívással küldöm meg, hogy annak kihirdetése s foganatosítása iránt a szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.

Az irtási munkálatokat annak idején vezető hatósági közegek tájékoztatása céljából, marokkói sáska irtására nézve kidolgozott „utmutató“ 1 példányát ide zárva megküldöm.

N.-Beckerek, 1890 május 14.

Alispán hiv. távol:

Dániel, megyei főjegyző.

Másolat. Földmívelésügyi m. kir. minister, — ad. 22414.-VII.-7. sz. Rendelet a sáskajárt tárgyában. 1. §. Minden földbirtokos, bérlő, illetőleg gazdatiszt, ha a birtokukban, illetőleg kezelésük alatt lévő vagy azokkal szomszédos földeken nagyobb mennyiségű sáska (szöcske) jelenlétét veszik észre vagy ezt alkalmazottjaik nekik bejelentik, kötelesek ezt a községi előjárásnak, (polgármesternek, rendőrkapitánynak, Budapest fővárosban a kerületi előjárónak) azonnal bejelenteni. Minden földbirtokos, bérlő, illetőleg gazdatiszt köteles összes gazdasági cselédeit, különösen pedig a csöszöket, kerülőket és pásztorokat szigorúan utasítani, hogy a felügyelőkre bízott, illetőleg általuk járt hattárrészt a márczius hó elejétől június hó végéig terjedő időközben szoros figyelemmel tartsák, — s ha valahol nagyobb mennyiségű sáska (szöcske) megjelenését veszik észre, azt felelőség terhe alatt haladéktalanul jelentsek fel.

2. §. A községi előjáróság (polgármester, rendőrkapitány, kerületi előjáró) köteles a vett jelentés után azonnal helyszíni szemlét tartani, s kis és nagy községekben 24 óra alatt a szemle eredményéről az I. fokú hatóságnak jelentést tenni, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestere, rendőrkapitánya, Budapest fővárosban a kerületi előjáró a 4. §. értelmében azonnal intézkedik.

3. §. A kis és nagy községek előjárósága jelentésének a következőket kell tartalmaznia: a) azon hattárrész megjelölését, a melyen a sáska föllépése megállapított, megjelölve egyszersmind az esetleg veszélyeztetett szomszéd községi hattárrészeket, b) a sáska lepott terület hozzávetőleges kiterjedését, c) végül, hogy a megelőző évben volt e az illető hattárrészen sáska. A jelentéshez néhány sáska példány borszesz üvegcsőben csatolandó.

4. §. A járási főszolgabíró (polgármester, rendőrkapitány kerületi előjáró) a vett jelentés alapján haladéktalanul jelentést tesz a földmívelésügyi ministeriumhoz, a sáska példányokat mellékelve, s egyidejűleg a törvényhatóság első tisztviselőjéhez. Ezen jelentésekre nézve a mellett, hogy megemlítettől vajjon szükségesnek tartja-e a hatóság a földmívelésügyi minister szakközlegének sürgős kiküldetését, a 3. §-ban foglaltak irányadóak. Ha a sáska föllépése nagyobb mérvű, úgy hogy a ministerium részéről azonnali intézkedésre van szükség, az I. fokú hatóság távirati uton tesz közvetlenül jelentést a földmívelésügyi ministeriumhoz.

5. §. Az elsőfokú hatóság a sáskajárt a földmívelésügyi ministertől vagy annak szakközlegétől minden egyes esetben veendő utasítás értelmében azonnal elrendeli. Az irtást vezető hatóság támogatására a földmívelésügyi minister, a hol annak szüksége mutatkozik szakközlegét küldi ki. A hatóság ezekkel egyetértőleg s ezeknek szakszerű utmutatása szerint tartozik eljárni.

6. §. Ha a sáska föllépése valamely községi határ oly részén történik, hogy ezáltal a szomszédos község lakosaiból rendelendő ki.

7. §. Ha valamely sáska lepott terület összefüggőleg több járás és rendezett tanácsú város területére terjed, a mennyiben az irtás hatályossága ezt szükségessé teszi, az irtás a hatóságok egyetértésével, egyesített munkaerővel s eszközökkel foganatosítandó.

8. §. Ha a sáska föllépése, habár csak nagyobb foltonként, de oly módon terjedne ki több szomszéd törvényhatóság területére, hogy az irtás egységes és az egész veszélyeztetett terület figyelembe vételét igénylő vezetést szükségelne, a földmívelésügyi minister az irtási munkálatok egységes vezetését céljából kormánybiztost nevez ki, a ki rendelkezéseit az illető törvényhatóságok kikérésével közvetlenül intézi az irtást foganatosító hatósági közegekhez. A kormánybiztos közelebbi utasításait a földmívelésügyi ministertől kapja.

9. §. A mennyiben a sáska valamely község területén először lépett volna föl, a földmívelésügyi minister az irtáshoz szükséges eszközöket, a rendelkezésre álló eszközök arányában ingyen bocsátja az irtást vezető hatóságok rendelkezésére. A községek, melyek határában a sáska az előző évben már föllépett, kötelesek saját költségekre az irtáshoz szükséges eszközöket beszerezni s azokat jókarban tartani.

10. §. A törvényhatóság köteles évenként legkésőbb december hó végéig jelentést tenni a földmívelésügyi ministeriumhoz az iránt, hogy területén a sáska azon évben, mely községek határában és mekkora területen jelenkezett, továbbá a sáskajárt hatóságilag el lett-e rendezve, foganatosítva, mely intézkedések tettek s mily eredménnyel. E jelentés kapcsán indokolt jelentést tesz, hogy mely községekben mutatkozik már előre szükségesnek az irtáshoz szükséges eszközökről gondoskodni, vajjon ezen községek birnak-e ily eszközökkel, vagy azok beszerzéséről gondoskodtak-e, vagy a törvényhatóság által lesznek ilyekkel ellátva, vagy végre kénytelenek-e a földmívelésügyi ministerium segélyét igénybe venni és miért?

11. §. Kihágást követ el és 100 frtig terjedő pénzbüntetéssel büntethető: a) a ki a sáskajárt céljából tett hatósági intézkedéseket megghiúsítani igyekszik, vagy azokat megakadályozza, b) a ki a sáska irtáshoz használt eszközöket szándékosan megrongálja.

12. §. Kihágást követ el és 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető, a ki az 1. §-ban foglalt bejelentési kötelezettséget elmulasztja.

13. §. Az ezen rendelet alapján kirótt pénzbüntetések az országos közigazgatási alap javára fordítandók.

14. §. A főnebbi szakaszokba ütköző kihágások elbírálására: kis és nagy községekben elsőfokon a főszolgabíró, másodfokon az alispán, rendezett tanácsú városban elsőfokú a rendőrkapitány vagy a városi tanács által e részben megbízott városi tisztviselő; másodfokon az alispán; törvényhozási joggal felruházott városokban elsőfokon a rendőrkapitány, Bpest fővárosban a kerületi előjáró; másodfokon a városi tanács, illetve a főváros tanácsa, harmadfokon a földmívelésügyi minister illetékes.

15. §. Jelen rendelet alapján büntetendő kihágások elbírálásánál az 1879. XL. t.-cz. általános határozmányai irányadóak.

16. §. Az irtást foganatosító hatóság fellebezett intézkedéseit is azonnal végrehajthatja, a mennyiben a késedelemből veszély származhatnék. A hatósági közegek részéről jelen rendelet intézkedési tekintetében elkövetett minden hanyagság vagy mulasztás törvényszerű fegyelmi eljárás megindítását vonja maga után.

17. §. Jelen rendelet 1. és 14. §-ai a törvényhatóságok területén lévő összes községekben márczius hó végén és április hóban több ízben kihirdetendők. Budapestben, 1890 május hó 9. Bethlen, s k.

Szabályrendelet

a Ráczkovics Kozma-féle alapítványból N.-Kikindán felállítandó két tanosztályi elemi leány iskola létesítése szervezete és rendtartása tárgyában.

I. szakasz. Általános határozatok.

1. §. Az intézet keletkezése.

Néhai Ráczkovics Kozma és neje született Bogyó Anna volt n.-kikindai lakosok általános hasznu és egy N.-Kikindán életbeléptetendő leánynevelő-intézet céljaira tett jótékony alapítványtól, örökhagyók nevében elemi leányiskola állittatik fel.

2. §. Az intézet felállítása és megnyitása.

Az alapítványról kiállított alapító levélnek a nm. vallás és közoktatási m. kir. minister ur 1888. évi márczius 20-án 5753. sz. alatt kelt rendelete értelmében történt megerősítése folytán, az intézet céljaira szánt épület felépítése elhatároztatván, annak megnyitására az 1890. évi szeptember hó 1-re tüzetik ki.

3. §. Az intézet fenntartása és alapítványának kezelése.

Az intézeti alapítvány vagyonát a végrendeletileg megállapított 64.500 frt értékű vagyon és annak 1883. évi január hó 1-től számított jövedelme képezi.

Az alapítványi összes ingatlanok értékesítéséből nyert ezen összegnek a leányiskola részére alkalmas épület felállítására és felszerelésére szükségelt összegén kívül fennmaradó része, kamatozó állampapirokban helyeztetik el és a torontálmegyei központi pénztárba szállittatván, a megye közönsége, mint alapítványi vagyonkezelő által kezeltetik.

4. §. Az intézet jövedelme és annak nyilvántartása.

A leányiskola jövedelmét az alapítványi tőke értékpapirokban elhelyezett összegének kamatai képezik, a melyek ellenőrzését és számadásainak vezetését az ez ügyben kirendelt, illetőleg választás utján kiegészített bizottság eszközli az ezen ügyben alkotott és törvényhatósági jóváhagyást nyert külön szabályrendelet értelmében.

5. §. A felügyelő bizottság.

A Ráczkovics-alapítványból felállított leányiskola összes ügyeinek vezetésére az alapítólevél VII. pontja értelmében felügyelő bizottság szerveztetik, a mely áll: 1. Torontálmegye alispánjából vagy annak törvényszerű helyetteséből, mint elnökből, — 2. a torontálmegyei kir. tanfelügyelőből, — 3. a megyei tisztügyi ügyészség egyik tagjából, — 4. a végrendeleti végrehajtóból, — 5. a megye közönsége által 6 évre választott egy felügyelő bizottsági tagból.

Ha a végrendeleti végrehajtó elhalna, helye szintén a megye közönsége által választandó egy taggal töltetik be.

6. §. Jogügyi képviselő.

A jogügyi képviselő Torontálmegyei tisztügyi ügyészsége által látandó el.

II. szakasz. Részletes határozatok.

7. §. A felügyelő bizottság teendői:

a) A felügyelő-bizottság a leányiskola összes ügyeit közvetlenül vezeti, annak tanítóit alkalmazza, helyettesítésük vagy felmentésük iránt intézkedik, azok fegyelmi vétségeit a megyei közigazgatási bizottság előterjeszti, az alapítványi helyek adományozását függetlenül, szaporítását vagy apasztását felsőbb engedélylyel eszközli, a jövedelmek kezelését ellenőrzi és azok elszámolását foganatosítja, az alapító levél VIII. pontja értelmében s a megye közönségének eme számadásokat évenként bemutatja a vallás- és közoktatási m. kir. ministeriumhoz leendő felterjesztés végett.

(Folytatása következik.)